Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Asiantuntijalausunto **Eduskunta/ Verojaosto**
Aihe: HE 97/2025 vp/ Kirjallinen vastaus kysymyksiin 24.10.2025 kokouksesta

Sari Tasa, Työ- ja elinkeinoministeriö

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta.

Työ- ja elinkeinoministeriö kiittää mahdollisuudesta antaa kirjallinen vastaus jaoston kokouksessa esitettyihin kysymyksiin.

1) ***Frasier-instituutin raportti nimeää Suomen kaivosteollisuuden houkuttelevimmaksi investointikohteeksi. Nyt lausunnoissa esitetty viesti esittää tilanteeseen merkittäviä heikennyksiä. Miksi näkemyksissä on merkittävä ristiriita?***

Fraser Institute julkaisi heinäkuussa 2025 vuosittaisen kaivosalan kyselyraporttinsa (Annual Survey of Mining Companies 2024), jossa Suomi arvioitiin maailman houkuttelevimmaksi investointikohteeksi. Arvio kattaa 82 aluetta, ja perustuu sekä geologiseen potentiaaliin että toimintaympäristön ennustettavuuteen.
Suomi sijoittui korkeimmalle ns. Investment Attractiveness Indexissä, jättäen taakseen muun muassa Nevadan ja Alaskan. Raportissa korostetaan, että pelkkä mineraalivaranto ei riitä – ratkaisevaa on myös sääntelyn selkeys ja verotuksen kilpailukyky. Nämä tekijät vaikuttavat suoraan investointihalukkuuteen.

Fraser Instituten arvio perustui tuolloin voimassa olleeseen sääntely- ja veroympäristöön, joka näyttäytyi ennustettavana ja kilpailukykyisenä.
Hallituksen päätökset kaivosveron korottamisesta, sähköveroluokan muuttamisesta sekä sähköistämistuen poistamisesta ovat olennaisesti muuttaneet alan kustannusrakennetta. Nämä muutokset eivät olleet Fraserin raportin laatimishetkellä tiedossa, eikä niiden vaikutuksia ole siinä huomioitu.
Ristiriita Fraserin raportin ja kotimaisten lausuntojen välillä selittyy siten ajallisella erolla ja näkökulman vaihtumisella: kansainvälinen arvio perustui menneeseen tilanteeseen, kun taas kotimaiset asiantuntijat arvioivat nyt voimaan tulevien päätösten vaikutuksia tulevaisuuden investointihalukkuuteen ja toimintaedellytyksiin.
Investointien houkuttelevuus ei ole pysyvä ominaisuus, vaan se reagoi nopeasti toimintaympäristön muutoksiin. Siksi veropäätösten kokonaisvaikutuksia tulee arvioida huolellisesti, erityisesti silloin kun ne kohdistuvat pääomavaltaiseen ja pitkäjänteistä suunnittelua vaativaan toimialaan.

2) ***Onko havaittavissa eroja kotimaisten ja ulkomaisten kaivostoimijoiden taloudellisessa tilanteessa ja kannattavuudessa?***

Kaivostoiminnan taloudellinen tilanne ja omistuspohja liittyvät ennen kaikkea siihen, mitä mineraalia kaivetaan. Eri mineraalien markkinahinnat, kysyntätilanne ja jalostusarvo vaikuttavat suoraan kaivosten kannattavuuteen. Esimerkiksi kullankaivuu on tällä hetkellä selvästi kannattavampaa kuin nikkelin tuotanto, jonka markkinahinta on laskenut ja globaali ylitarjonta painaa tuottajien katteita.

Omistuspohja vaikuttaa siihen, miten toimijat reagoivat toimintaympäristön muutoksiin. Ulkomaiset ja pörssiyhtiötaustaiset toimijat ovat tyypillisesti herkempiä vetäytymään investoinneista, jos sääntely, verotus tai energiakustannukset heikentävät kannattavuutta. Päätökset tehdään usein kansainvälisessä kilpailuympäristössä, jossa vaihtoehtoisia sijoituskohteita on useita.

Tämä herkkyys näkyy myös siinä, että niukempipitoisten malmioiden hyödyntäminen lopetetaan aikaisemmin, jos tuotannon tuotto ei enää kata kustannuksia. Kotimaiset toimijat, erityisesti valtionyhtiöt, voivat toimia pitkäjänteisemmin ja kantaa laajempaa yhteiskunnallista vastuuta esimerkiksi huoltovarmuudesta ja strategisten raaka-aineiden saatavuudesta.

Investoinnit sekä taloudellisen että ympäristöllisen toiminnan kehittämiseksi ovat tällä teollisuuden alalla erittäin kalliita. Siksi merkittävät muutokset kannattavuuteen hillitsevät investointihalukkuutta.

Suurimmat metallikaivostoimijat:
Lähde: TUKES ja GTK

Kaivos	**Kunta**	**Omistaja**	**Omistus-pohja**	**Päätuote/metal-lit**	**Kokonais-louhinta (Mt)/ vuosi**
Terrafame	Sotkamo	Terrafame Oy	FMG (valtio) 56% Galena/Trafi-gura, Mandatum	Nikkeli, sinkki, koboltti, kupari	42,9
Kevitsa	Sodankylä	Boliden Kev-itsa Mining Oy	Ulkomainen (Ruotsi)	Nikkeli, kupari, platinaryhmän metallit	36,4
Outokumpu Chrome	Keminmaa	Outokumpu Chrome Oy	Kotimainen (pörssiyhtiö)	Kromi	2,0
Kittilä (Suu-rikuusikko)	Kittilä	Agnico Eagle Finland Oy	Ulkomainen (Kanada)	Kulta	1,6